

وزن مصدر	وزن مضارع	وزن ماضی	نام باب
أَفْعَالاً	يُفْعَلُ	أَفْعَلَّ	۱. باب إفعال
تَفْعِيلاً	يَفْعَلُ	فَعَّلَ	۲. باب تفعيل
مُفَاعَلَةً	يُفَاعِلُ	فَاعَلَ	۳. باب مفاعلة
اِفْتِعَالاً	يَفْتَعِلُ	اِفْتَعَلَ	۴. باب إفتعال
اِنْفِعَالاً	يَنْفَعِلُ	اِنْفَعَلَ	۵. باب إنفعال
تَفَعُّلاً	يَتَفَعَّلُ	تَفَعَّلَ	۶. باب تفعُّل
تَفَاعُلًا	يَتَفَاعَلُ	تَفَاعَلَ	۷. باب تفاعُل
اِفْعِلَالاً	يَفْعِلُ	اِفْعَلَّ	۸. باب إفْعِلال
اِسْتِفْعَالاً	يَسْتَفْعِلُ	اِسْتَفْعَلَ	۹. باب اِسْتِفْعال
اِفْعِيلَالاً	يَفْعِلُ	اِفْعَلَّ	۱۰. باب اِفْعِيلال

ساخت فعل ماضی معلوم
(ثلاثی مزید)

۱- شناسایی حروف زاید مصدر

۲- حذف حروف زاید مصدر

۳- قرار دادن حروف اصلی کلمه، در قالب وزن ماضی معلوم

۴- اضافه کردن حروف زاید وزن مورد نظر

۵- حرکت و سکون دادن به حروف اصلی و زاید

اکرام : افعال - حروف اصلی : ک، ر، م : اکرَم

قواعد خصوصی اعلال
مصدر ثلاثی مزید

۱- واو و یاء قلب به همزه می شود، اگر:

۱- بعد از الف زاید باشد.

۲- در آخر کلمه قرار گیرد.

إِزْخَاو : إِزْخَاء

إِجْرَائ : إِجْرَاء

۲- ماقبل یاءِ لام الفعل، مکسور می شود، اگر:

مضموم باشد.

تَرْجِي : تَرْجِي

۳- واوِ عین الفعل مصدر اجوف واوی، قلب به یاء می شود، اگر:

۱- پس از کسره باشد.

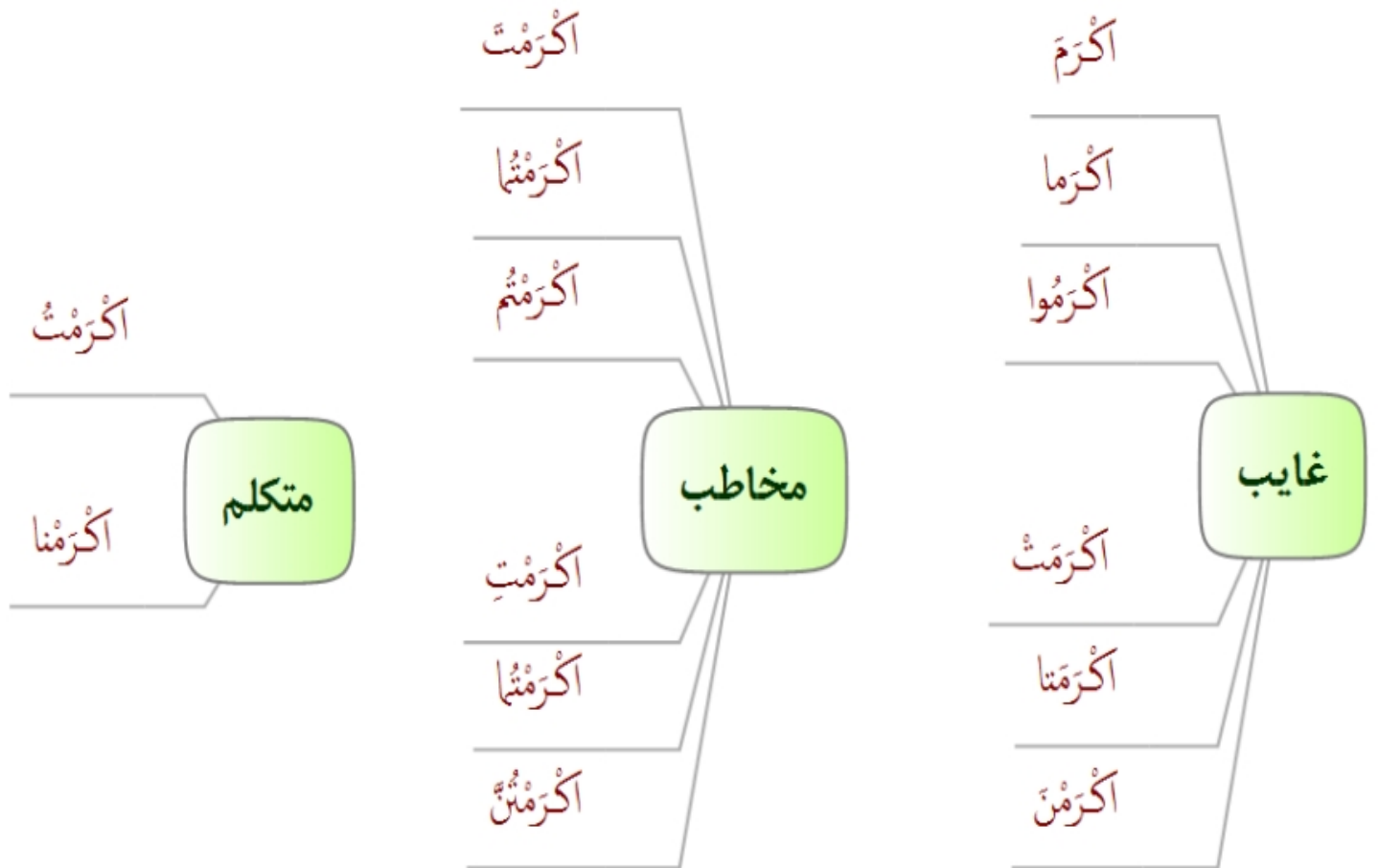
۲- پیش از الف واقع شود.

۳- در فعل ماضی اعلال شده باشد

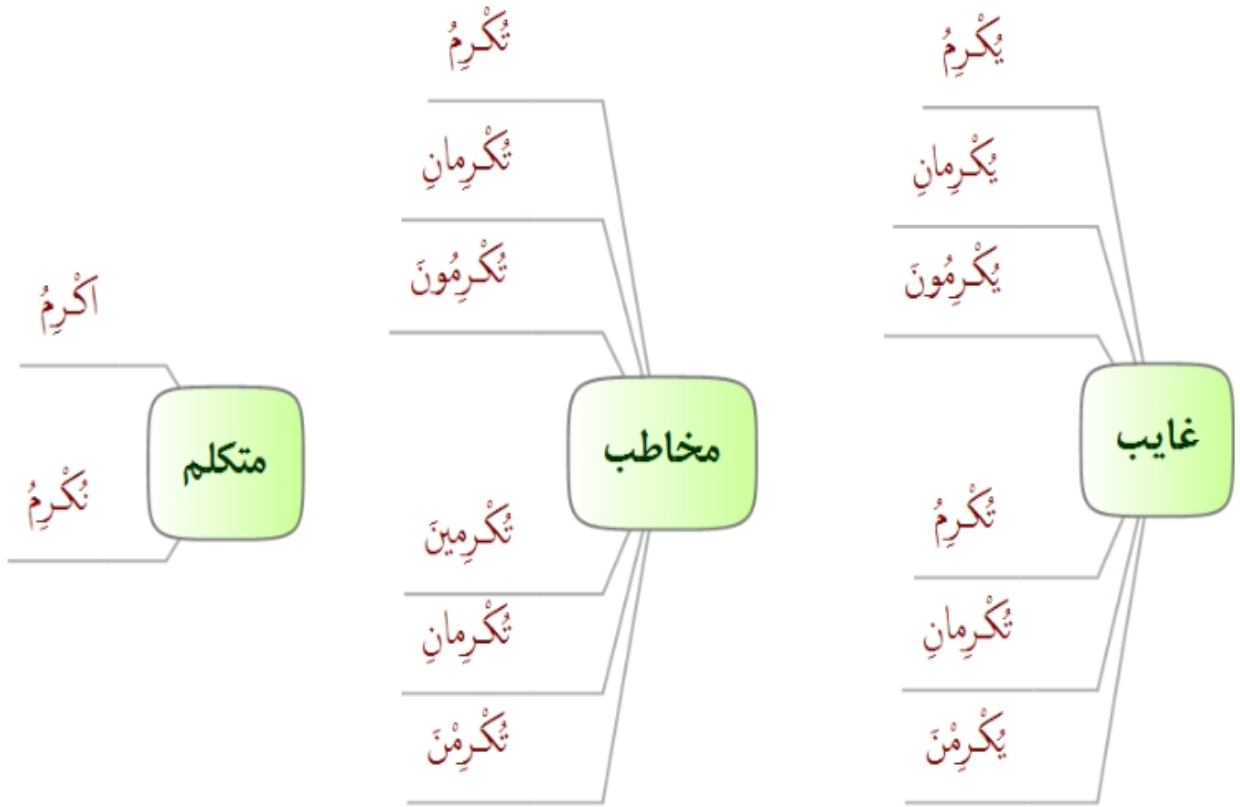
إِنْقَادَ - إِنْقَاداً : إِنْقِيَاداً

وزن مصدر	وزن مضارع	وزن ماضی	نام باب
إِفْعَالاً	يُفْعِلُ	أَفْعَلَّ	۱. باب افعال
إِخْرَاجاً	يُخْرِجُ	أَخْرَجَ	

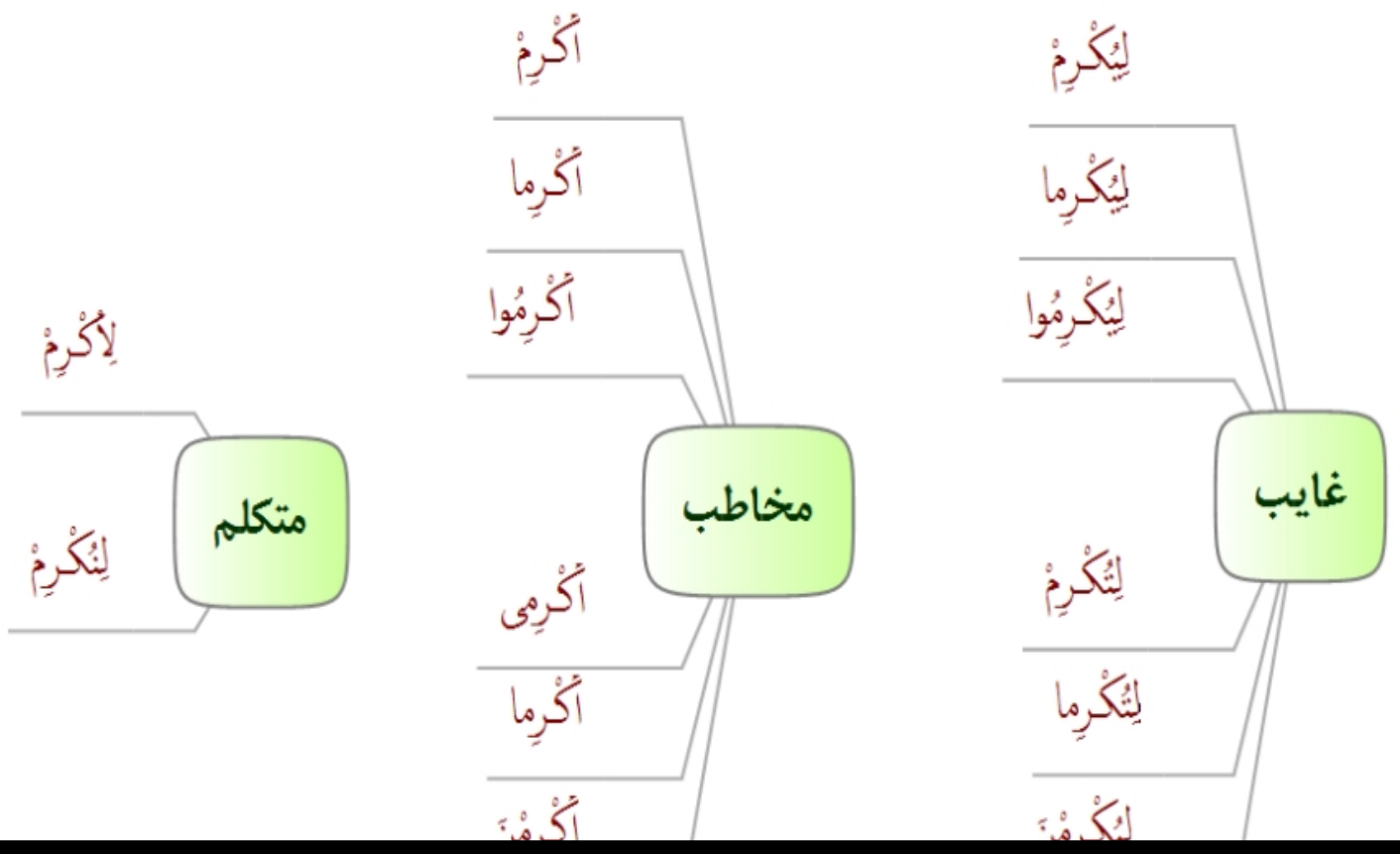
صرف فعل ماضی معلوم باب افعال

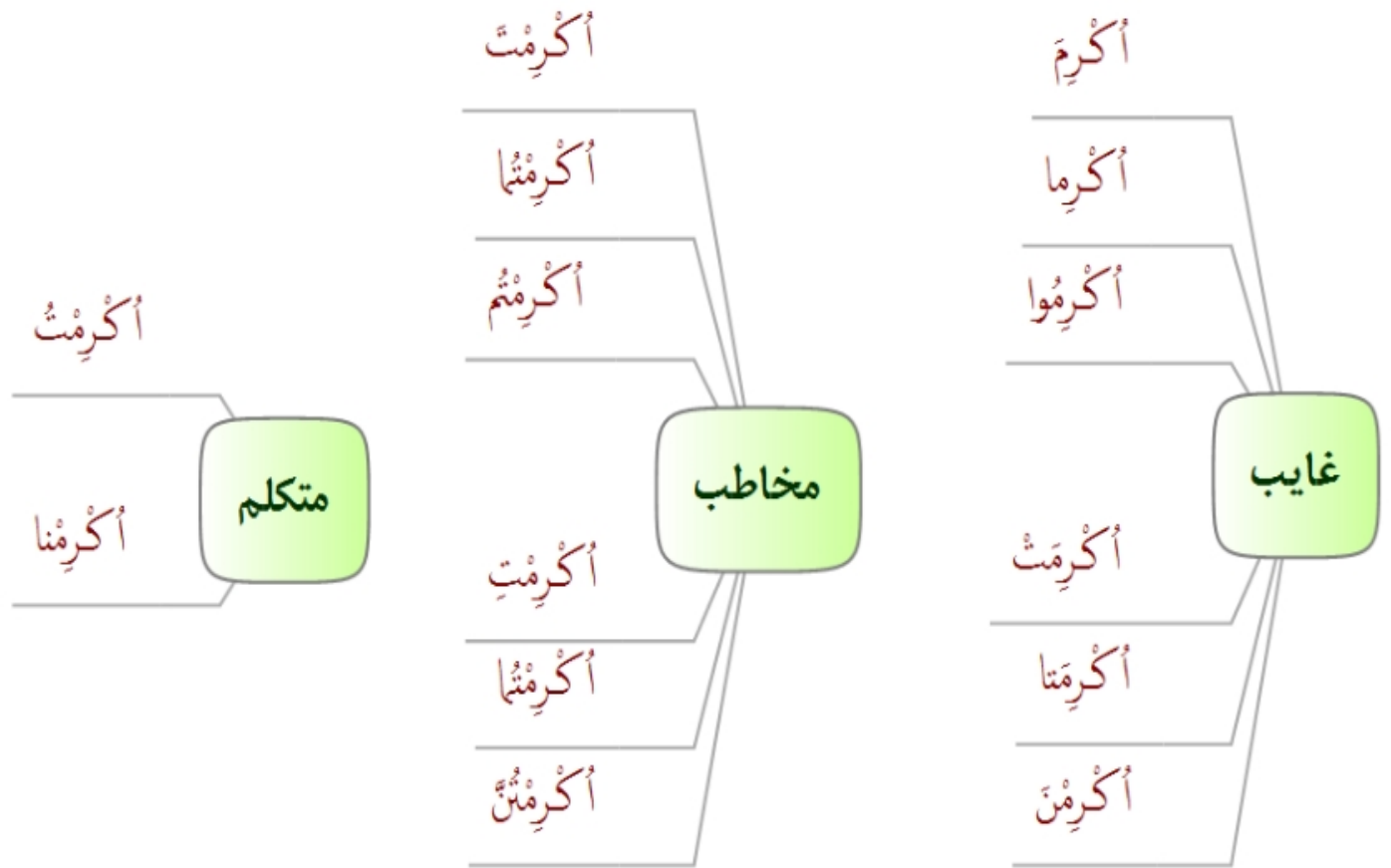
صرف فعل مضارع معلوم باب افعال

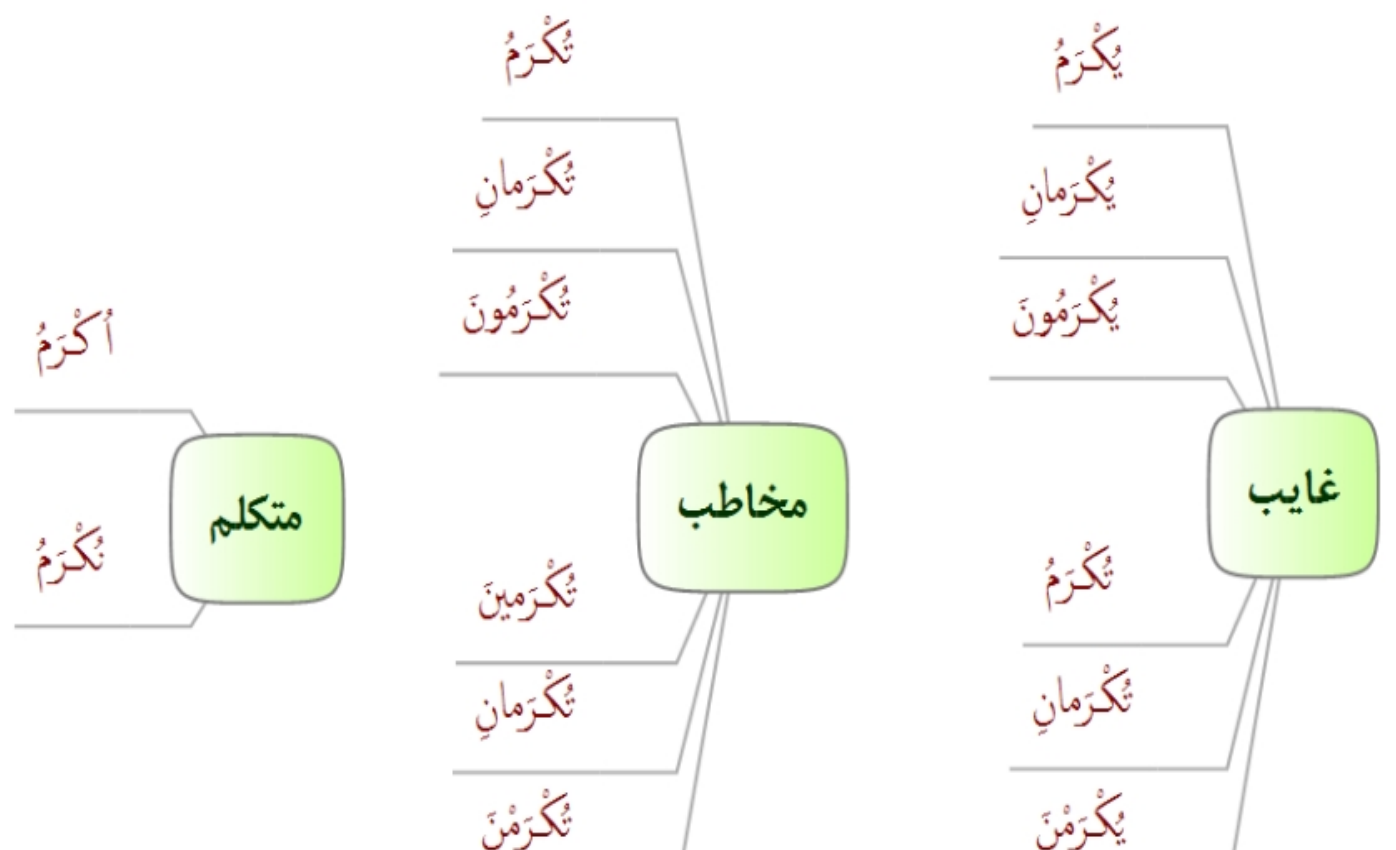
صرف فعل امر معلوم باب افعال

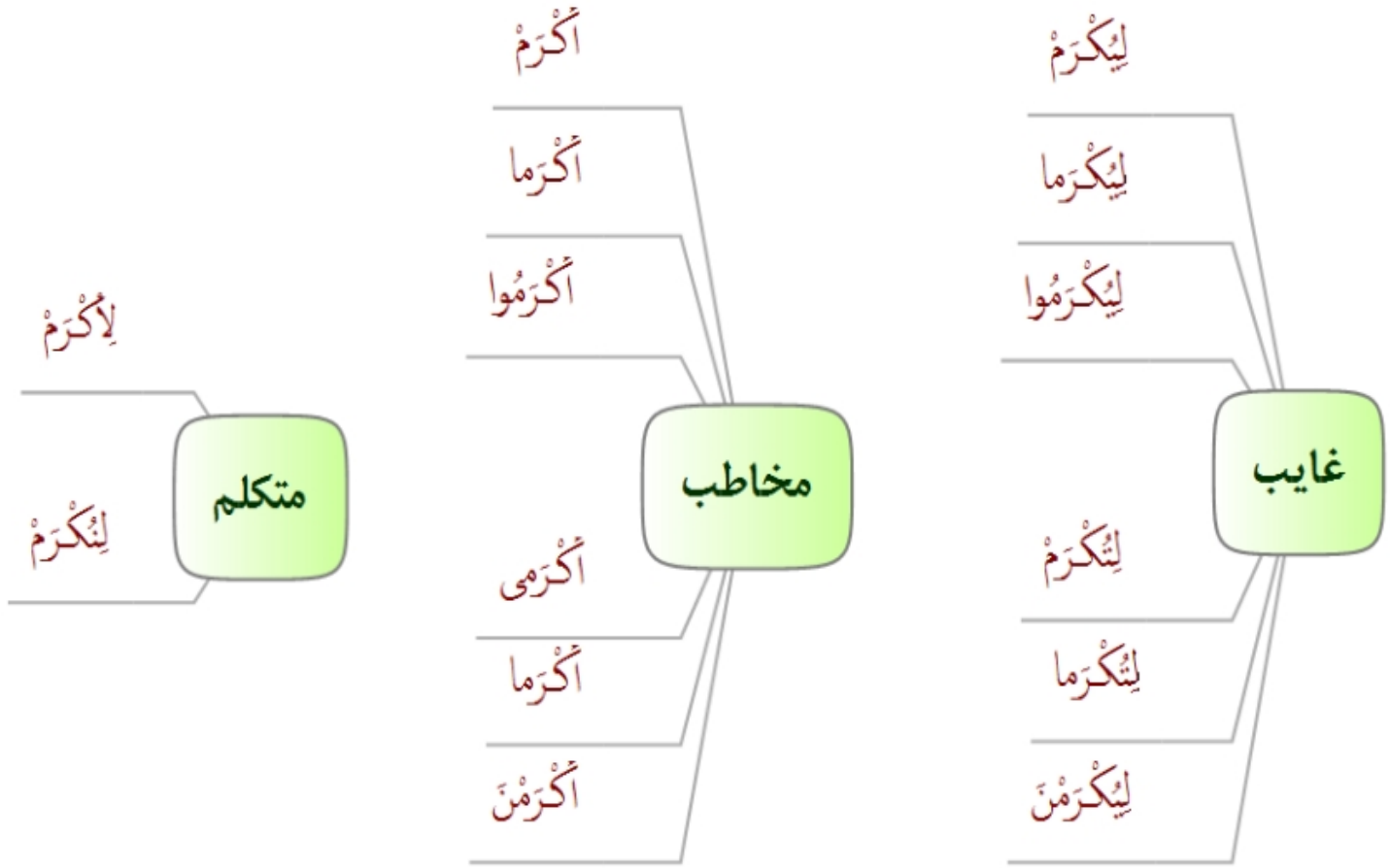
صرف فعل ماضی مجهول باب افعال

صرف فعل مضارع مجهول باب افعال

صرف فعل امر مجهول باب افعال

باب افعال	وزن ماضی	وزن مضارع	وزن مصدر	امر غایب	امر حاضر
	أَفْعَلْ	يُفْعِلُ	إِفْعَالًا	لِيُفْعِلْ	أَفْعِلْ
مثال	أَوْعَدْ	يُوعِدُ	إِعَادًا	لِيُوعِدْ	أَوْعِدْ
اجوف	أَقَامْ	يَقِيمُ	إِقَامَةً	لِيَقِيمْ	أَقِمْ
مضاعف	أَمَدَّ	يُمَدُّ	إِمْدَادًا	لِيُمَدِّدْ-لِيُمَدِّدْ	أَمِدِّدْ-أَمِدِّدْ-أَمِدِّدْ
ناقص	أَجْرِي	يُجْرِي	إِجْرَاءً	لِيُجْرِي	أَجِرْ
الزّأى	أَرَى	يُرَى	إِرَاءَةً	لِيُرَى	أِرْ
العقّ	أَعْيَا	يُعْيِي	يُعْيَا	لِيُعْيِي	أَعْيِ
الحياة	أَحْيَا	يُحْيِي	يُحْيَا	لِيُحْيِي	أَحْيِ

معانی باب افعال

معنای غالبی

متعدی کردن فعل ثلاثی مجرد

۱- تَعَدِيه
ذَهَبَ زَيْدٌ = زيد رفت ~ أَذْهَبَ بَكْرٌ زَيْدًا = بکر، زيد را روانه کرد

در افعالی که ماده فعل، زمان یا مکان است.

۲- داخل شدن فاعل در زمان یا مکان
صَبَّاحٌ ~ أَصْبَحَ زَيْدٌ = زيد داخل صبح شد.

صَعْرَاءٌ ~ أَصْعَرَ عَلِيٌّ = علی وارد صحرا شد.

فرارسیدن وقت ماده فعل برای فاعل

۳- رسیدن وقت
أَخْضَدَ الرَّعْبُ وقت حصاد (درو شدن) زراعت رسید.

۴- مفعول را دارای صفتی یافتن
أَعْظَمْتُ اللَّهَ = خدا را با عظمت یافتم.

دارای مبدا فعل شدن فاعل، یا مفعول را دارای مبدا فعل کردن

۵- سیوروت
أَثَرِي زَيْدٌ = زید ثروتمند شد.

أَرْكَبْتُ زَيْدًا = زید را دارای مرکب کردم.

سلب مبدا فعل از مفعول بی واسطه یا باواسطه

۶- سلب
أَعْجَمْتُ الْكِتَابَ = عجمه و ابهام کتاب را (با نقطه دار کردن حروف آن) برطرف کردم.

در معرض قرار دادن

۷- تعريض
أَبَاعَ زَيْدٌ كِتَابَهُ = زید کتابش را در معرض فروش گذاشت.

اثرپذیری؛ عکس معنای تعدیه است.

۸- مطاوعه
كَبَّ زَيْدٌ الْإِنَاءَ = زید کاسه را واژگون کرد. ~ أَكَبَّ الْإِنَاءَ = کاسه واژگون شد.

۹- ضد معنای ثلاثی مجرد
نَشَطْتُ الْحَبْلَ = ریسبان را بستم. ~ أُنْشَطْتُ الْحَبْلَ = ریسبان را باز کردم.

۱۰- معنای ثلاثی مجرد همراه با تاکید و مبالغه
قَالَ زَيْدٌ الْبَيْعَ = زید معامله را به هم زد. ~ أَقَالَ زَيْدٌ الْبَيْعَ = زید معامله را با جدیت به هم زد.